

Domoznanski mozaik – Zapisi spomina

Literatura moje mladosti

Stripi so bili sestavni del odraščanja moje generacije. Z njimi ali pa prek njih smo otroci razvijali našo domišljijo in do določene meje tudi vrednote. Tako kot naši junaki v stripih smo si tudi mi domišljali, da smo neustrašni popotniki, se bojevali za prave stvari, bili zmagovalci ali pa vsaj na pravi strani in seveda dobro igrali karte. Tudi na takšen način so tekla brezskrbna leta mojega otroštva in mladosti. Z leti sem si ustvaril lepe, prelepe spomine na to obdobje, zato se zahvaljujem vsem tistim, ki so mi to omogočili, še posebej mojima staršema.

Nekdanja stavba Postaje milice na Bizeljskem je bila namensko zgrajena. Spodaj so bili službeni prostori milice, zgoraj pa štiri službena stanovanja (Bratoš, Teropšič, Toplišek, Brudar). V kletni etaži sta bili garaži, kotlovnica, skladišče in med drugim tudi prostor za pridržanje.

Foto: Tomaž Teropšič, 2019. (Arhiv T. Teropšič)

Leta 1969 je moj oče Jože Teropšič postal komandir Postaje milice Brežice. Z Bizeljskega smo se preselili v Brežice. Družino Teropšič so takrat sestavljali oče Jože, mama Silva, starejši brat Mitja in mlajši Tomaž. Vselili smo se v manjše službeno stanovanje v Murnovi ulici številka 4, v mestu Brežice. Stanovanje je bilo sicer manjše, kot na Bizeljskem, a je v tistem času imelo bivanje v manjšem mestu nekaj prednosti pred vasjo.

Murnova ulica številka 4 in 2 v Brežicah. Levi del je bil namenjen civilom, desni pa pripadnikom Jugoslovanske ljudske armade.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

S preselitvijo v mesto se je zame začelo novo obdobje življenja, kljub temu, da sem bil otrok. Začel se je drugačen način življenja – meščanski način. V mestu je bilo več možnosti za različen, kakovosten način življenja. Bilo je seveda tudi več možnosti za različno preživljanje prostega časa kot na vasi. Tu sem dobil več novih prijateljev in znancev, s katerimi sem se veliko družil. V tistem času smo živeli v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji z glavnim mestom naše skupne domovine Beogradom. Ker je bilo mesto Brežice vojaško mesto, sem se takoj srečal z novim jezikom, s srbohrvaščino. Zaradi bližnjega vojaškega letališča v Cerkljah ob Krki je v mestu in občini Brežice živelo veliko družin Jugoslovanske ljudske armade (JLA). Njihovi otroci so hodili v Osnovno šolo Brežice ali pa so jih z vojaškim avtobusom dnevno vozili v najbližjo hrvaško osnovno šolo, v bližnjo Bregano na Hrvaškem. V njo je med drugim hodil moj prijatelj iz mladosti Josip Bostič, eden od profesionalnih voznikov tega avtobusa pa je bil oče mojega drugega prijatelja iz mladosti Ladija Rožiča.

Cena 5 din

leto IV. št. 1

13. IX. 1972

VSEVED

enciklopedična revija za mlade

**IZSTRELITEV
NA VARNO**

(str. 24-25)

Revijo je izdajalo časopisno grafično podjetje Vjesnik iz Zagreba,
slovenski izvod pa je nastajal v ČGP Delo v Ljubljani.

Foto: Tomaž Teropšič, 2024. (Arhiv T. Teropšič)

Legendarni strip Alan Ford.

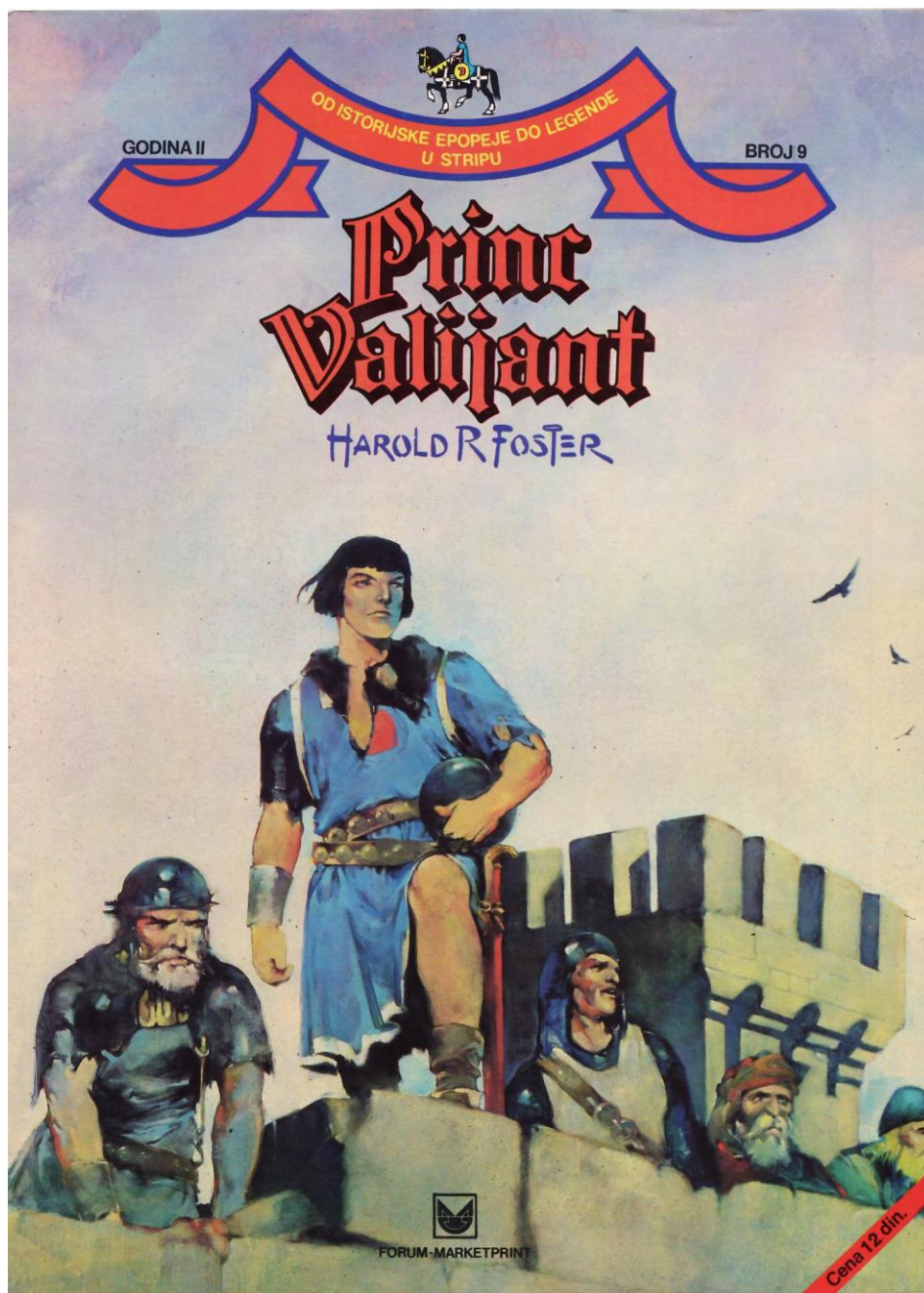
Foto: Tomaž Teropšič, 2024. (Arhiv T. Teropšič)

Ena prvih številk strip časopisa Stripoteke, ki sem jo kupil leta 1974 v rdečem kiosku na začetku Vodnikove ulice v Brežicah.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

Četrty razred osnovne šole (nižja stopnja) sem končal na Bizeljskem, v petega (višja stopnja) pa sem šel že v Brežicah. Bilo mi je všeč, da mi je šola bila zelo blizu. Bila je stara, a je imela veliko dvorišče in telovadnico z veliko telovadnimi orodji, ki sem jih takrat prvič videl. Stala je v centru starega dela mesta, na križišču ulice 21. maja in ulice stare pravde, v neposredni bližini Skupščine občine Brežice. V to šolo sem hodil vse do 8. razreda, ko smo se sredi leta preselili v novo zgrajeno stavbo osnovne šole na Levstikovi ulici, ki stoji še danes. Čeprav v šoli nisem izstopal v znanju, sta mi starša omogočila, da sem vsa štiri leta višje stopnje osnovne šole prejemal revijo *Vseved*. To je bila enciklopedična revija za mlade. Bila je barvna in v njej je bilo zelo veliko barvnih fotografij, z malo besedila. Pokrivala je veliko različnih tem in meni nezavedno dajala precejšnjo širino in nova obzorja. Iz revije sem vpil ogromne količine podatkov, za katere si nisem mislil, da jih bom kdaj rabil. Revijo *Vseved* sem v osmem A-razredu prejemal le jaz. Veliko kasneje sem vse ohranjene številke dal vezati in jih hranil v omari v svoji delovni sobi. Leta 2025 sem jih podaril Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani, kot tudi različno drugo gradivo. Za donacijo sem od SŠM prejel potrdilo in zahvalno pismo.

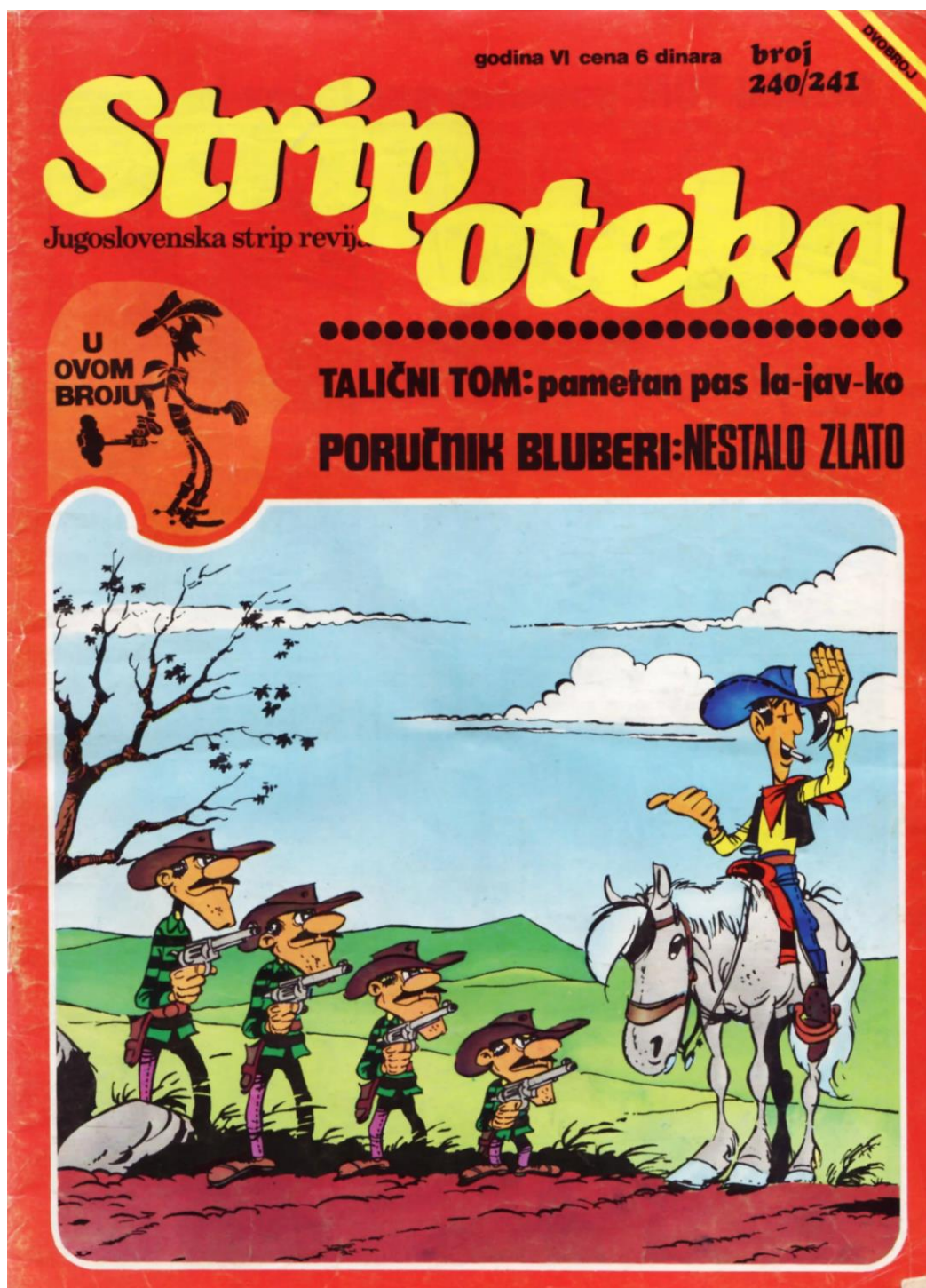
Princ Valijant – posebna izdaja Stripoteke. Zgodba o princu Valijantu, vitezu kralja Artura je ena od nosilnih zgodb strip časopisa Stripoteke in njegovih posebnih izdaj. Je eden od najbolj poznanih junakov »devete umetnosti«.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

Enako težio v objavah kot princ Valijant ima galski junak Asteriks.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

Prvokategornika v objavah sta še Talični Tom (in bratje Daltoni) ter poručnik Bluberi.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

Partizanske stripe smo radi čitali.
 Zgodbo o hrabrem partizanskem poročniku Tari so objavili v Stripoteki 5. junija 1979.
 Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

Strip junaki iz Balkan ekspressa so bili znani široki jugoslovanski publiki iz malih in velikih ekranov. Skupina patriotov se je v času 2. svetovne vojne uprla nemškemu okupatorju. Šlo je za nov, domači strip projekt. Junaki stripa so postali heroji vojnega časa. Bili so svetilnik v splošni temi tedanjega mračnega časa.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

hogar strašni

autor:
Dik BROWNE

Copyright KING FEATURES SYNDICATE, Inc.

STRIPOTEKA – Izdaje „FORUM-MARKETPRINT“, DD za izdavačku delatnost, Novi Sad, Radnička 32;
Direktor i glavni i odgovorni urednik: Slavko Draginčić;
Uređuje redakcijski kolegijum: Slavko Draginčić, Svetozar Tomić, Dordé Jovanović, Petar Mudri, László Tot i Sibi Slavković;
Tehnički urednik: Dordé Jovanović; Naslovna strana: Dordé Jovanović;
Mišljenjem Republičkog Sekretarijata za kulturu ovo izdanje svrstava se u tarifni broj 8 Zakona o privremenim merama o porezu na
promet proizvoda i usluga (S.L. SFRJ 4/91.)
Štampa: NIP „PRIVREDNI PREGLED“, Beograd, M. Birjuzova 3-5;

2. juli 1991.

Hogar strašni je bil neustrašni Viking, ki se ni bal ničesar, razen svoje žene Helge.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

S prihodom v mesto se je zame marsikaj spremenilo. Za družinski proračun je bilo pomembno, da je mama ponovno dobila službo, saj se kot družina nismo več selili. Zelo pomembna novost zame pa je bila slaščičarna na treh lokacijah ter rdeči kiosk s časopisi in stripi na vogalu tržnice v mestu. In podobno kot mnogi moji prijatelji in znanci sem v tem času živel v nekem drugem svetu. Šola ni bila v prvem planu. Na tem mestu ni odveč zapisati, da je bila v tem času sobota še delovna sobota in tudi pouk je bil ob sobotah. Igrali in zabavali smo se veliko, tudi cele dneve, če je le bilo mogoče. Imeli smo veliko prijateljev in znancev, s katerimi smo se družili. Zelo veliko smo čitali risane stripe (crtani stripovi) in si pri tem domišljali ali pa v sanjah sebe risali kot junake iz prebranih stripov.

Nekdanje otroško igrišče med Marketom, Murnovo in Tomšičevo ulico v novi koloniji v Brežicah. Sprememb do danes ni veliko. Stanovanjski blok na nekdanji Tomšičevi ulici še vedno stoji, drevesa so vidno porasla, igrišče je sedaj asfaltirano, dodana sta dva koša za košarko in nekaj igral.

Foto: Tomaž Teropšič, 2025. (Arhiv T. Teropšič)

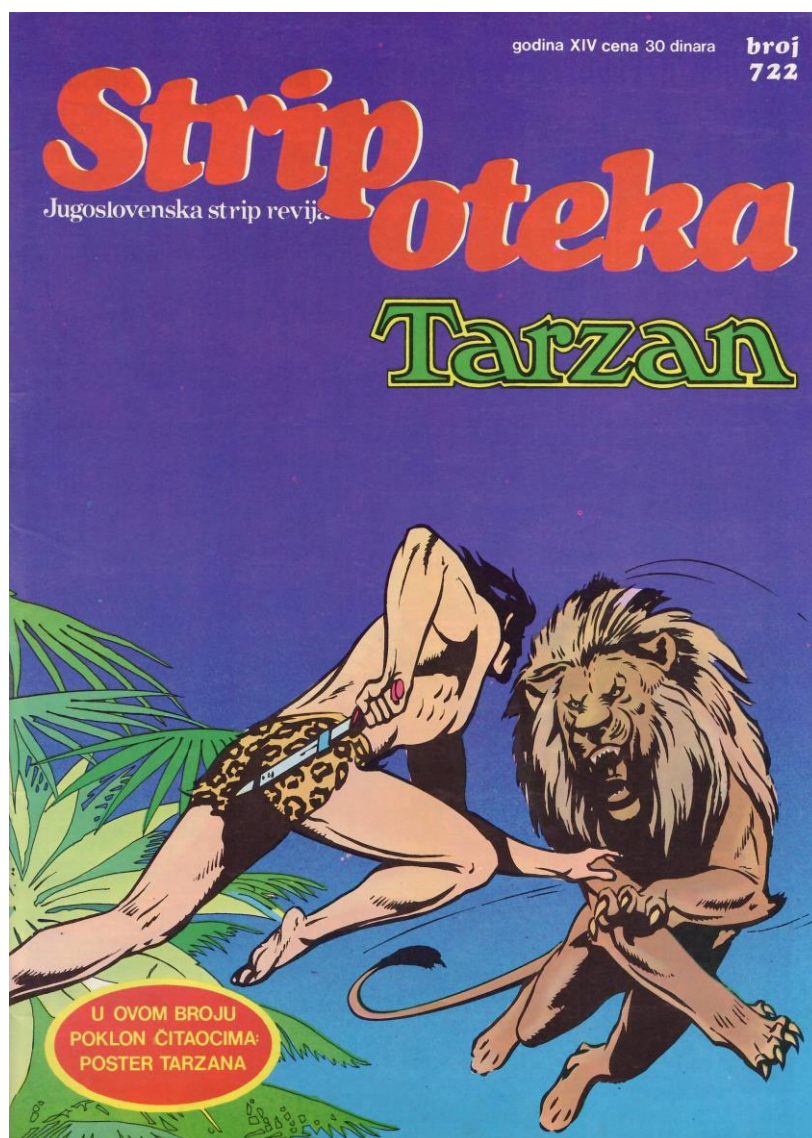
V Brežicah sem se torej srečal s stripi. Večino njih so izdajali v Novem Sadu v srbohrvaškem jeziku, ki smo se ga učili v osnovni šoli. Zaradi slabšega znanja jezika, sem najprej začel prebirati risane stripe. Fantje smo stripe prebirali celo leto, še posebej veliko v času poletnih počitnic. Takrat smo počeli marsikaj zabavnega na igrišču med stanovanjskimi bloki. Pravzaprav to ni bilo igrišče, ampak travnik oz. zelenica, ki smo jo otroci spremenili v naše igrišče. Na njem je bilo le manjše kovinsko igralo in več dreves. Igrišče je bilo precej veliko in omejeno s stanovanjskimi bloki na Murnovi, Tomšičevi (danes Šolska ulica), Vodnikovi in ulici 21. maja. Na tem igrišču smo otroci prebili ogromno časa skozi vse leto. Še posebno veliko časa smo prebili na njem v času vikendov in počitnic. Zabavali smo se in ni nam bilo skoraj nikoli dolgčas.

Vhod v Murnovo 4 v novi koloniji v Brežicah. Pločevinasta streha nad vhodom v blok, je bila ena od igrišč za najmlajše stanovalce bloka.

Foto: Tomaž Teropšič, 2025. (Arhiv T. Teropšič)

Živeli smo v bloku, ki je imel dva vhoda. Levi vhod oziroma levi del bloka je bil civilni, desni pa vojaški. Čisto spodaj, v levem delu bloka, sta živeli družini Rožič in Teropšič. Vhod je imel ravno streho, ki je bila dodatno pokrita s pločevino. To je bilo idealno mesto zame ter mojega soseda in prijatelja Ladija, ki je bil eno leto starejši. Na stopnišču sva splezala skozi okno in že sva bila na odlični lokaciji. Nato sva ure in ure kartala in čitala stripe, včasih že tudi večkrat prebrane. Kadar pa je pločevinasta streha postala preveč vroča, sva kot amortizer uporabila staro odejo. S te lokacije sva imela odličen pregled nad igriščem in tako sva, če je bilo potrebno, lahko bila v hipu tam.

Tarzan je izmišljen lik, divji otrok, ki so ga v Kongu vzgojile opice. Kasneje izkusi civilizacijo, a jo nato zavrne in se kot junaški pustolovec vrne v divjino.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

Že pred prihodom v Brežice sta starša varčevala za gradnjo hiše. Denarja za nakup stripov ni bilo, a kljub temu se je občasno našel kakšen dinar, pa čeprav na račun sladoleda, ki sem ga imel rad. Stripe smo redko kupovali, zelo veliko pa smo jih menjavali. Tudi trgovali smo z njimi. Tako so stripi postali blago v menjalnem gospodarstvu. V našem času so bili med stripi prvokategorniki: Alan Ford, komandant Mark, Veliki Blek, Zagor, Teks Viler. Prebirali smo tudi druge: Diabolik, Čelična kanđa, Modesti Blejz, Džems Bond ter Tarzan in Dejvi Kroket. Glede slednjih dveh smo zgodbe iskali še v knjigah brežiške knjižnice. Čitali smo še partizanske stripe (Mirko in Slavko), Politikin zabavnik, pa Miki Mause in Mustrove junake (Zvitorepec, Trdonja in Lakotnik). Mustrove stripe so prebirala tudi dekleta. Ker se je moje znanje srbohrvaščine vidno popravljalo, sem začel čitati še pisane romane o Dok Holideju in Vajat Erpu. Na ta način sem dosegel, da še danes zelo dobro obvladam srbohrvaščino oziroma srbski jezik.

Modesti Blejz je prelepa črnolaska mnogih talentov in s kriminalno preteklostjo. Vili Garvin pa je njen zvest spremljevalec. Oba sta mojstra borilnih veščin. V stripu spremljamo njune skupne, nevarne avanture.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

godina VIII cena 6 dinara

broj
413

Strip oteka

Jugoslovenska strip revija

U
OVOM
BROJU

.....
**fantom ■ princ valijant
spira i čira ■ gaša**

Strip govori o Fantomu, maskiranem bojevniku iz afriške džungle.
Bojuje se protiv kriminala i je vedno na strani pravice.

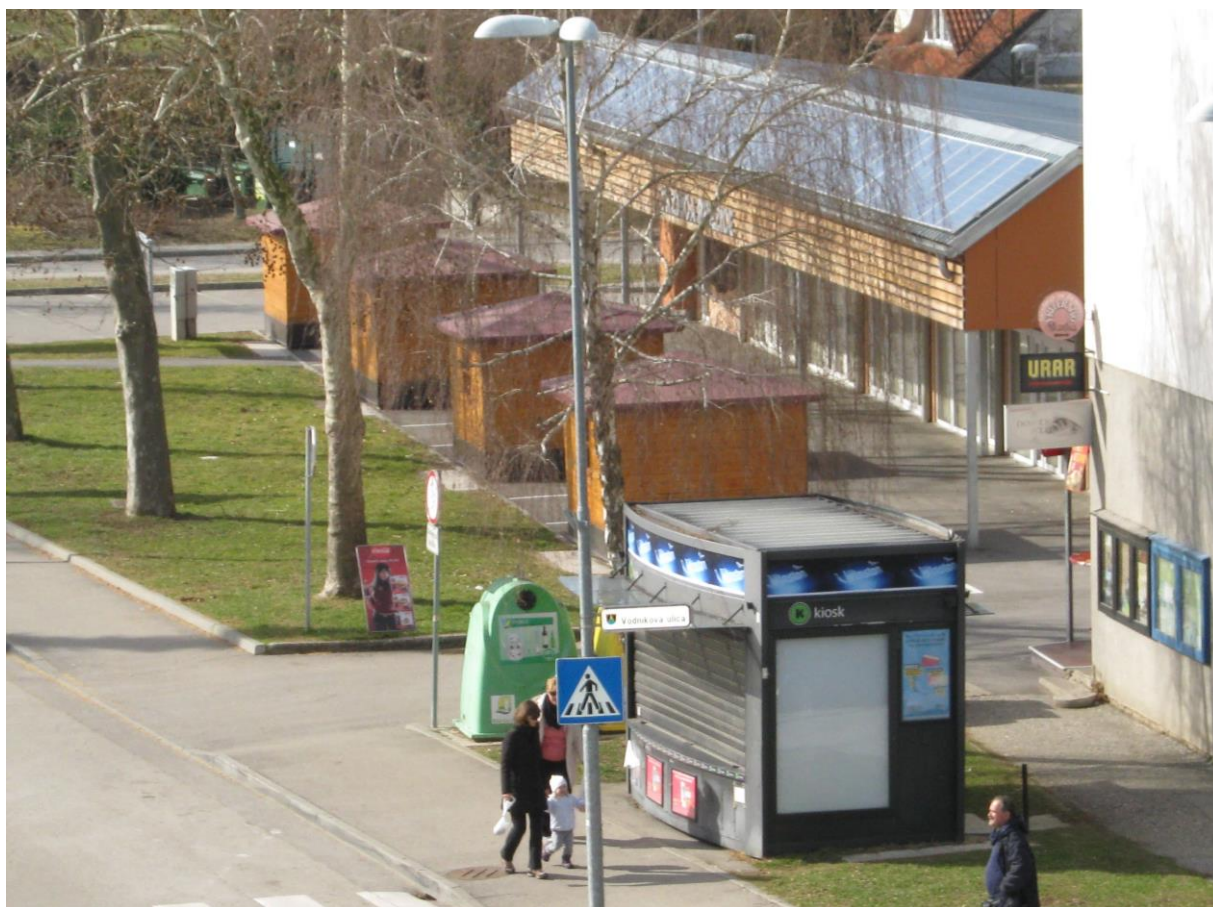
Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

Iz naslovnice Stripoteke številka 432 iz leta 1977 se vidi njena vsebina.
Poleg prvokategornikov, je bilo v njej veliko humorja.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

V prvem letniku gimnazije sem začel redno kupovati strip časopis *Stripoteko* s podnaslovom *Jugoslovenska strip revija*. Kupoval sem jo vse do sredine leta 1991 oziroma do Osamosvojitvene vojne Slovenije. Zadnja številka, ki jo hranim, je številka 936 z dne 2. julija 1991. Stripoteka je objavljala celotne epizode in tudi po delih. V glavnem so objavljali stripe tujih avtorjev in tudi že nekaj domačih. Prvokategorniki so bili princ Valijant, Asteriks, Talični Tom in poručnik Bluberi. Zelo rad pa sem čital še Tarzana, Modesti Blejz, Fantoma, partizanske stripe in druge. Seveda pa se je Stripoteka z leti spreminjala in kakovost stripov je padala. Nastopili so novi časi, zame novo življenjsko obdobje in stripi so začeli izgubljati tisto čarobno moč.

Pogled na tržnico v Brežicah in kiosk leta 2017. Aluminijast kiosk je zamenjal rdečega. Danes na tem mestu ni več kioska s časopisi.

Foto: Tomaž Teropšič, 2017. (Arhiv T. Teropšič)

Stripoteko sem kupoval vsak torek v rdečem, plastičnem kiosku na vogalu tržnice v mestu. Pravzaprav je bil to začetek Vodnikove ulice. Za kioskom je bila na steni vojaškega bloka lesena vitrina, ki nas je dolga leta opominjala, da se v Kinu Brežice vrtijo dobri filmi. Danes ni več tiste lesene vitrine s filmskimi plakati in tudi rdečega kioska ni več. Zamenjal ga je aluminijasti kiosk, ki ga pa tudi ni več. Zdržal je le kratek čas. In šele mnogo let kasneje sem na spletu prebral, da ga je ustvaril arhitekt in

oblikovalec Saša Mächtig, ikona slovenskega industrijskega oblikovanja, svetovno znan predvsem po znamenitem »rdečem kiosku«.

Saša Mächtig je »rdeči kiosk« K67 ustvaril leta 1967 v duhu šestdesetih let in prvega poleta na Luno. Vizionarski univerzalni montažni sistem in modularno sestavljivi kiosk je zaznamoval urbana okolja in življenjski slog v našem prostoru in drugod po svetu.

K67 je vrsta modularnega kioska, ki ga še vedno pogovorno imenujejo »rdeči kiosk«, čeprav ni bil nujno rdeč. Bili so tudi beli, zeleni, rumeni, oranžni in modri, a v spominu se je najbolj ohranil prav rdeči kiosk. Vendar pa je imel še veliko drugih namenov, vključno s prodajo časopisov, pobiranjem parkirnine, služenjem kot turistična informacijska točka ali kot sprejemna kabina pred različnimi ustanovami. Med letoma 1968 in 2000 ga je izdelovala tovarna Imgrad v Ljutomeru. Njegova edinstvena in prepoznavna zasnova ga je uvrščala med najuspešnejše primere jugoslovanskega industrijskega oblikovanja.

Znameniti kiosk rumene barve danes stoji v centru mesta Celja.

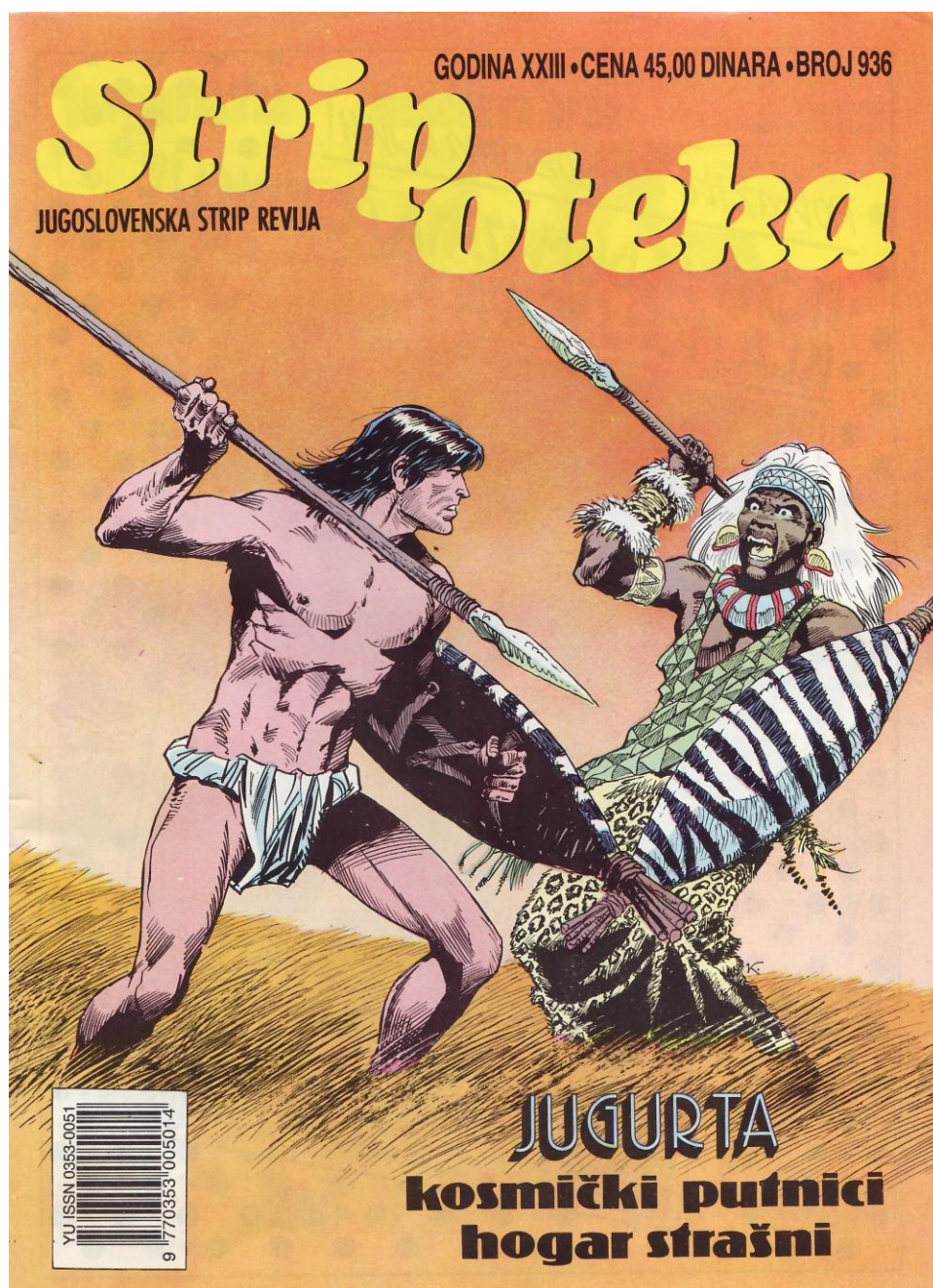
Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

**Prvi samopostrežni market v Brežicah leta 1977.
Mimo njega sem vrsto let hodil kupovat Stripoteko v znameniti rdeči kiosku.
Do današnjih dni je na tej lokaciji opaziti le nekaj sprememb.
Market je dobil novega lastnika, vpadna ulica v mesto pa novo ime.**

Foto: Tomaž Teropšič, 2017. (Arhiv T. Teropšič)

Včasih je strip veljal za manjvredno literaturo, čeprav jih je kar nekaj generacij »požiralo« z užitkom. Danes so stripi oziroma risoromani deveta umetnost, ki v kulturnem prostoru dobivajo mesto, ki jim pripada. Meni pa je v veliko veselje, da imam zelo lepe spomine na tiste čase. Spomini na stripe so zame velika dragocenost in me vedno vračajo v srečno, brezskrbno otroštvo in mladost.

Zadnja številka, ki jo hranim, je številka 936 z dne 2. julija 1991.

Bila je Osamosvojitvena vojna Slovenije
in dobavne poti iz Jugoslavije, so bile prekinjene.

Foto: Tomaž Teropšič, 2026. (Arhiv T. Teropšič)

Spomine je leta 2026 obujal Tomaž Teropšič iz Brežic.